

Havs och vattenmyndigheten
Enheten för havsplanering och
maritima frågor
Box 11 930, 404 39 Göteborg

Naturskyddsföreningens synpunkter på Havs och vattenmyndighetens första förslag på 3 havsplaner

Sammanfattning

Naturskyddsföreningen välkomnar förslagen på havsplaner och att processen har varit inkluderande och transparent.

Föreningen anser att visionen är bra förutom på några punkter. Vår främsta synpunkt är att visionen inte tar avstamp i havsmiljödirektivets mål om God ekologisk status. Föreningen kan med oro konstatera att även om implementeringen av havsplaner sannolikt kommer att mildra de negativa konsekvenserna av marina verksamheter, så innebär både nollalternativet och planalternativet en negativ utveckling vad gäller skydd av natur och naturvärden och därmed minska möjligheterna att uppnå de havsrelaterade miljö kvalitetsmålen. Det är föreningens starka åsikt att havsplanerna ska bidra till att Sverige når sina havsrelaterade miljömål och uppmanar Havs- och vattenmyndigheten att sträva efter samma mål.

Vidare anser Naturskyddsföreningen att förslaget att dela in skyddad eller värdefull natur i tre olika beteckningar inte är helt logisk och inte heller speglar verkligheten. Myndigheten bör överväga om indelningen och skyddsnivåerna kan förtydligas utan att detta ger avkall på skyddet i relation till prioriterade verksamheter. Föreningen anser vidare att alla N2000-områden borde vara planerade som prioriterad natur.

Föreningen föreslår att yrkesfiskets områden delas in i områden för passiva redskap och trålningsområden. Trålare, oavsett om de är demersala eller pelagiska, omöjliggör fiske med nät och bur i samma områden eftersom passiva redskap trålas bort vilket både leder till ekonomiska förluster och redskap som spökfiskar och bryts ner till marint skräp.

Naturskyddsföreningen ser med oro på den uppskattade miljö kostnaden för planerad utökad sjöfart i svenska vatten. Om det är så att regeringen prioriterar att flytta mer transporter till sjöfart (visionen är en dubblering) måste kraven på denna, vad gäller var den ska gå, hur mycket utsläpp den ska få släppa ut, vilka gifter botten får målas med, hur ballastvattnet ska hanteras och hur mycket buller den får orsaka – höjas markant. Naturskyddsföreningen stödjer förslaget att leda sjöfarten runt Hoburgs bank och Norra Midsjöbanken då detta är kärnområden för tumlare och för vissa övervintrande sjöfåglar som idag på olika sätt störs av sjöfarten. Föreningen rekommenderar därför att regeringen snarast går vidare med detta alternativ till ny internationell reglering, först till Helcom och sedan via IMO.

Generella kommentarer

Naturskyddsföreningen välkomnar de första förslagen på havsplaner och att de nu börjar bli konkreta samt att processen har varit inkluderande och transparent. Föreningen anser också att det är bra att planerna innehåller en vision över vilken framtid Sverige vill ha och att den visionen är långsiktig. Dock skulle föreningen vilja se följande förändringar i formuleringarna kring yrkesfisket:

"Med stöd av ekosystembaserad fiskförvaltning har vi goda och stabila fiskbestånd och vi har en klimatsmart fullt miljöanpassad fiskeflotta. Fisket sker på fiskebeståndens överskott, där fångsterna inte medför att bestånden och rekryteringen minskar eller äventyrar en normal ålders- och storleksfördelning. Byte av och utvecklingen av fiskeredskapen har möjliggjort att fiske kan ske utan att påverka botten på ett oönskat sätt och att bifångster av icke målarter, fågel och däggdjur har minimerats."

Naturskyddsföreningen ser vidare en brist i att varken uppfyllandet av havsmiljödirektivet eller miljökvalitetsnormerna finns med som målsättning. Enligt EUs havsplaneringsförordning är just uppfyllandet av det marina direktivet en av de bärande anledningarna till att havsplanering ska utvecklas. Det är därför med oro som föreningen läser miljökonsekvensanalysen som tydligt visar att både nollalternativ och alternativet med havsplan medför ökade negativa konsekvenser för miljön. Förvisso innebär implementeringen av havsplaner som de idag ser ut mindre negativa konsekvenser av verksamheter än för nollalternativet men det förefaller som att Sverige med denna utveckling inte kommer att få en positiv utveckling vad gäller skydd av natur och naturvärden och därmed minska möjligheterna att uppnå de havsrelaterade miljökvalitetsmålen. Detta är inte acceptabelt. Det är föreningens starka åsikt att havsplanerna ska bidra till att Sverige når sina havsrelaterade miljömål och uppmanar Havs- och vattenmyndigheten att sträva efter samma mål.

Föreningen har tyvärr ingen möjlighet att på djupet analysera de 3 olika havsplanerna och dess alternativa utformningar men ser gärna att de olika alternativen finns kvar till nästa remissrunda. I detta remissvar kommer föreningens återkoppling främst att vara av generell natur.

Naturområden

Naturområdena delas i förslagen in i N1 (Prioriterad natur, område där bevarande av naturvärden är prioriterad användning), N2 (Hänsyn natur, område med prioritering av natur där samexisterade användningar anpassas eller begränsas för minimerad negativ påverkan på områdets naturvärden) samt Riksintresse naturvård (områden med stora naturvärden).

I beskrivningen av N1, prioriterad natur står det att det är *"Område där bevarande av naturvärden är prioriterad användning. Naturvärdet inkluderar ekologiska värdekärnor av stor betydelse för biologisk mångfald, grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Här bör inte fasta installationer eller rörliga aktiviteter som stör områdets naturvärden tillåtas. Samexistens med andra intressen kan främjas om den inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden."*

Detta är inte i linje med verkligheten. T.ex. är Bratten och många andra N2000-områden utpekade som N1 men där pågår fiske för fullt. Eller avser man att lägga till mer skyddsåtgärder i dessa? Detta vore önskvärt om havsplanerna ska kunna vara ett verktyg för att nå våra havsrelaterade miljömål. Föreningen anser att alla N2000-områden borde vara N1. Idag är vissa delar märkta N2.

Föreningen ser en fara med att peka ut särskilda hänsynsområde för natur, hänsyn till naturvärden ska givetvis tas överallt. Det är också svårt att se vilken skillnad i naturhänsyn som de olika beteckningarna egentligen medför: ”andra intressen kan främjas om de inte medför negativ påverkan på områdets naturvärden” (N1), ”användningar ska så långt möjligt undvika att skada de naturvärden som finns på platsen” (N2) samt ”skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön” (Riksintresse). Myndigheten bör överväga om indelningen och skyddsnivåerna kan förtydligas utan att detta ger avkall på skyddet i relation till prioriterade verksamheter.

Grön infrastruktur

Då föreningen anser att havsplanerna bör bidra till att fylla de brister som idag finns i havsskyddsarbetet bör dessa kunna identifiera områden under grön infrastruktur som är viktiga utifrån konnektivitetsaspekten. Det vore värdefullt att titta särskilt på vissa arter när det gäller konnektivitet, kanske indikatorarter? Det finns t.ex. larvspridningsstudier genomförda som skulle kunna vara användbara.¹

Fåglar

Det förefaller som att den kunskap som använts i havsplaneringen främst baseras på kunskap om andfåglar. Det är också här det finns mest kunskap vad gäller övervintringslokaler och behov. Föreningen vill dock lyfta det faktum att också grisslor, måsar och tärnor har platsbehov vilka oftast inte är lika väldokumenterade. Ibland är häckningsplatser skyddade men sällan födosökområdena. Dessa fåglar kan röra sig långt för att söka föda och lyckas med sin häckning. Föreningen anser därför att områden utanför Stora och Lilla Karlsö skyddas från fiske efter strömming och skarpsill under häckningssäsong.

Yrkesfiske

Vad gäller planeringen av yrkesfiskeområden så anser föreningen att myndigheten här har ett gyllene tillfälle att styra yrkesfiskeflottan mot det sorts fiske som prioriteras av samhället, och EUs fiskerilagstiftning, och bort från det destruktiva bottentrålningsfisket som idag dominerar svenskt yrkesfiske. Se gärna mer om detta i rapporten Fiska för framtiden.² Idag hindras många fiskare från att byta till passiva redskap av att det förekommer aktivt fiske i området. Trålare, oavsett om de är demersala eller pelagiska, omöjliggör fiske med nät och bur i samma områden eftersom passiva redskap trålas bort vilket både leder till ekonomiska förluster och

¹ <http://marine.gu.se/kontakta-oss/per-olav-moksnes/larvbeteende-och-spridningsmekanismer-hos-marina-larver>

² <http://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapport-bottentraling-fiska-for-framtiden-2016.pdf>

redskap som spökfiskar och bryts ner till marint skräp. Föreningen föreslår därför att yrkesfisket områden "Huvud användning yrkesfiske" delas in i F1 - områden för passiva redskap och F2 – trålningsområden. Trålningsområden bör företrädesvis läggas i de områden som idag trålas mycket, är utsatta för hög naturlig turbulens i form av våg och vind exponering och ligger utanför 12 nautiska mil från baslinjen. Men givetvis inte i skyddade områden.

Med mindre bottentrålning skulle förutsättningarna för det småskaliga skonsamma fisket och för lokal svensk beredning och försäljning förbättras vilket också skulle bidra till att nå det näringspolitiska målet om högre sysselsättning i sektorn.

Underlaget som används för att titta på de olika fiskena har inte tagit hänsyn till kostnaden för miljön, både för havens ekosystem och för klimatet, vilket föreningen anser är en stor miss som måste åtgärdas. Utan att titta på dessa värden kan det se ut som att bottentrålning är effektivt, lönsamt och bör gynnas.

Sjöfart

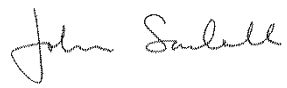
Naturskyddsföreningen ser med oro på den uppskattade miljökostnaden för planerad utökad sjöfart i svenska vatten. Om det är så att regeringen prioriterar att flytta mer transporter till sjöfart (visionen är en dubbling) måste kraven på denna, vad gäller var den ska gå, hur stora utsläppen får vara, vilka gifter botten får målas med, hur ballastvattnet ska hanteras och hur mycket buller den får orsaka – höjas markant. Föreningen anser också att fler exkluderingsområden (Areas to be Avoided) bör planeras.

Naturskyddsföreningen anser att sjöfarten, såsom myndigheten i ett av havsplaneringsalternativen föreslagit, ska ledas runt Hoburgs bank och Norra Midsjöbanken. Detta är oerhört viktigt eftersom dessa områden är kärnområden för tumlare och för vissa övervintrande sjöfåglar som idag på olika sätt störs av sjöfarten. Med utökad sjöfart riskerar dessa störningar att påverka populationerna irreversibelt. Föreningen rekommenderar därför att regeringen snarast går vidare med detta alternativ till ny internationell reglering, först till Helcom och sedan via IMO.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Föreningen ber att få påminna om att kostnaderna för miljön och alternativkostnaderna bör inkluderas så långt det är möjligt i miljökonsekvensbeskrivningen. Bottentrålning kan förefalla lönsam men det beror på att detta fiske inte betalar skatt på bränsle, inte betalar för bifångster och skadade bottenar samt att det är så lite fisk i haven att det skonsamma fisket har svårt att hävda sig i konkurrensen. Med mer fisk i haven och högre kostnad för bränsle så kommer passivt skonsamt fiske vara mer lönsamt. Samma sak gäller för sjöfartens oljespill. Skulle de äkta kostnaderna för alla dödade alfåglar och förstörda lekområden för fisk inkluderas och om sjöfarten fick betala för att på ett riktigt sätt rena tankar så skulle dess lönsamhet inte falla lika positivt ut.

För Naturskyddsföreningen 30 april 2017

Johanna Sandahl
Ordförande

Ellen Bruno
Sakkunnig marina ekosystem och fiske